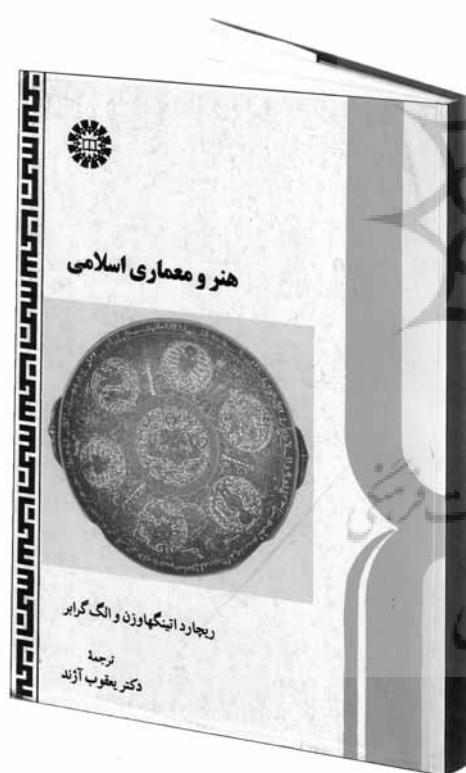

نگاهی کوتاه بر کتاب هنر و معماری اسلامی

هنر و معماری اسلامی
ریچارد اتینگهاوزن، الگ گرابر
ترجمه‌ی یعقوب آژند
انتشارات سمت، ۱۳۷۸

کتاب «هنر و معماری اسلامی» ترجمه‌ای از متن انگلیسی جلد اول کتاب «The Art and Architecture of Islam» چاپ ۱۹۹۴، دانشگاه یل «Yel» آمریکا است که توسط استاد محترم، مرحوم دکتر ریچارد اتینگهاوزن «Richard Ettinghausen» و الگ گرابر «Oleg Grabar» هنرشناسان و مدرسان هنر اسلامی دانشگاه‌های اروپا

و آمریکا تألیف شده است. ترجمه‌ی کتاب توسط دکتر یعقوب آژند که خود نیز از مدرسان دانشگاه و از فعالان در زمینه‌ی ترجمه‌ی هنر و معماری ادوار مختلف در ایران هستند، انجام گرفته است. کتاب، شامل مباحث هنر و معماری اسلامی از ظهور اسلام تا سده‌ی هفتم هجری است که در سه بخش و هشت فصل همراه با یادداشت‌ها، منابع اختصاصی و نیز تصاویر و مدارک تصویری ارائه شده است.

در انتها نیز کتابشناسی به همراه فهرست اعلام اشخاص و مکان‌ها زینت‌بخش و تکمیل‌کننده‌ی جامعی برای این کتاب ۶۲۰ صفحه‌ای است. ترجمه‌ی کتاب به پیشنهاد گروه باستان‌شناسی «سمت» برای دانشجویان رشته‌های باستان‌شناسی، تاریخ، معماری و سایر رشته‌های گروه هنر، در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد به عنوان منبع اصلی درس مربوط به «هنر دوره اسلامی» به ارزش ۴ واحد نظری انجام شده است.

کتاب، جز موارد خاصی که در بحث نقاط کلی قوت و ضعف همراه با پیشنهادها به آن اشاره می‌شود، چه از لحاظ شکلی، از جمله کیفیت نسبتاً خوب

مراحل تولید، چاپ و غیره و چه از حیث محتوا، مثل جامعیت منابع و مآخذ و بهره‌گیری و استفاده‌ی مناسب از آنها، تقسیم‌بندی خوب و کلی موضوع براساس یک سیره‌ی تاریخی و اعمال آن بر جهات گوناگون جغرافیایی هنر و معماری اسلامی و هم‌چنین دقت مترجم در تبدیل تواریخ میلادی به هجری شمسی (با استفاده از کتاب وستنفلد) و غیره و افزودن حواشی و پاورقی‌ها باعث شده تا این ترجمه در کل، کتابی مفید برای استفاده‌ی دانشجویان رشته‌های مربوطه باشد.

جمع‌بندی

- رعایت قواعد زبان فارسی و اصول ترجمه خوب؛
- به کارگیری اصطلاحات و واژه‌های تخصصی خوب و موفق، همین‌طور، افزودن حواشی و پاورقی‌های سودمند مترجم؛

- به کارگیری انواع تصاویر و نقشه‌های لازم با توجه به موضوعات مورد بحث در پایان هر فصل؛
- مطابقت محتوای متن و جامعیت بخش‌ها و فصل‌های مربوطه با فهرست مطالب؛
- استفاده‌ی مناسب از منابع متعدد با ارجاع و استناددهی کافی و لازم، همین‌طور داشتن کتابشناسی تکمیلی؛
- وجود فهرست اعلام در دو بخش اشخاص و مکان‌ها؛
- تبدیل کلیه‌ی تواریخ میلادی به هجری شمسی و به کارگیری همزمان آن از ابتدا تا انتهای کتاب

پیشنهادها:

- عدم اشاره به محدوده‌ی زمانی هنر و معماری اسلامی در عنوان و روی جلد کتاب، که اگر حتی در داخل پراکنش و با قلم کوچک‌تر به موضوع (از ظهور اسلام تا سده‌ی هفتم هجری) اشاره می‌شود، تطابق عنوان با محتوای متن دقیق‌تر می‌بود.

- با اینکه کیفیت اکثر تصاویر و نقشه‌های چاپ شده خوب است، اما برای سازمان سمت و چنین کتاب نفیسی که نقش مرجع را دارد و مورد استفاده‌ی اکثر دانشجویان رشته‌های باستان‌شناسی، تاریخ، معماری، هنر و غیره قرار می‌گیرد؛ بهتر بود تصاویر به صورت رنگی چاپ یا اگر چنین امکانی فراهم نبوده است در ویراستاری، برای توضیحات مربوط به زیرنویس‌های تصاویر رنگی اصلاحات لازم با عبارت «تصویر سیاه و سفید از مثلاً [کچبری رنگی و غیره...].» برای آنها اعمال می‌شد. چنان‌که با مراجعه به تصاویر شماره‌ی ۲۶۲ الی ۲۶۷ در صفحه‌ی ۳۶۲ الی ۳۶۶ یا تصاویر صفحات ۵۵۳ الی ۵۹۱ به خصوص تصاویر ۳۷۴ الی ۳۸۰ این موضوع روشن می‌شود.

- پیشنهاد می‌شود به دلیل کاربردی بودن تصاویر رنگی مورد استناد در کتاب اصلی برای دانشجویان مرتبط، به جای چاپ سیاه و سفید، تصاویر رنگی چاپ شوند. چنان‌که این روش خوشبختانه پیش‌تر نیز توسط سازمان سمت برای چاپ تصاویر رنگی کتاب «تاریخ هنر معماری ایران در دوره‌ی اسلامی» تألیف دکتر محمد یوسف کیانی به کار رفته است.

- پیشنهاد می‌شود مترجم چند صفحه‌ای را در پایان کتاب به عنوان توضیح‌نامه برای معادل‌های جدید فارسی که توسط ایشان در متن به کار رفته است تهیه و اضافه نماید تا برای دانشجویان استفاده از متن آسان‌تر گردد. برای نمونه: ص ۲۹ - پاراگراف دوم - سطر دهم «کاو دیوار»، ص ۳۵ - ۳۶ انتهای آخرین سطر ص ۳۵ و ابتدای اولین سطر ص ۳۶ «کرد و کار»، ص ۳۸ - سطر ماقبل آخر «شادخواری»، ص ۹۷ - سطر سوم «بودباش»، ص ۳۷۲ - پاراگراف دوم - سطر چهارم «همکناری» و غیره.

- پیشنهاد می‌شود توسط مترجم یا گروه باستان‌شناسی سمت برای اصطلاحات، اسامی و واژه‌های تخصصی معماری اسلامی به کار رفته در متن، معادل‌ها و توضیحات لازم تهیه و در انتهای کتاب افزوده شود که برای طولانی نشدن مطلب از ذکر نمونه‌ها خودداری می‌شود.

- درخصوص به کارگیری برخی اسامی به دلیل تشابهاتی که دارند و احتمال تداخل و اشتباه در آنها؛ پیشنهاد می‌شود مترجم محترم از اسامی کامل آنها استفاده نمایند مانند ص ۱۷۴ سطر دوم با توجه به انصراف «معاویه» که وقتی مطلق به کار رود به معاویه بن ابی سفیان مؤسس خلافت اموی برمی‌گردد. بنابراین بهتر است در ص ۱۷۴ به جای «عبدالرحمن بن معاویه» عبارت به صورت زیر نوشته شود: عبدالرحمن بن معاویه بن هشام بن عبدالملک.

